

Тож, можна виділити такі напрями роботи соціальних педагогів:

1) Покращення поінформованості про поширені форми насильства, особливо малопомітні. Оволодіння навичками ідентифікації насильства.

2) Актуалізація інформації щодо можливих форм профілактичної роботи з подолання ЕН, оволодіння навичками їх практичного застосування. Поінформування про контакти конкретних фахівців та відповідних установ, організацій, які можуть або зобов'язані надати допомогу у розв'язанні ситуації з насильством, налагодження співпраці з ними.

3) Розроблення чіткого алгоритму дій у випадках прояву насильства серед дітей, знання всіх видів допомоги постраждалій дитині, зокрема, які можуть бути надані на базі школи. Підвищення компетентності у технології надання допомоги дитині.

4) Відпрацювання співпраці служб у справах дітей, ЦСССДМ, кримінальної міліції, громадських організацій, медичних установ зі школою на постійній основі. Впровадження механізмів залучення батьків до ведення профілактичної роботи серед дорослих.

5) Глибоке і повне ознайомлення шкільних педагогів із чинним законодавством та його окремими нормами, які регулюють дії представників системи освіти у випадку отриманими інформації про факти здійснення насильства над дитиною або суттєву підозру щодо можливості його здійснення. Особливу увагу варто приділити т.зв. «легким» формам прояву насильства серед дітей. Варто знайомити із загальноприйнятими у світі поняттями «нехтування потребами дитини», яке є більш широким з огляду на розуміння проблеми насильства над дітьми.

Створення на базі ЗНЗ механізмів аналізу ризиків виникнення ЕН та алгоритму реагування на випадки насильства серед дітей дозволить чітко визначити можливі дії, відповідальність та компетенції учасників навчально-виховного процесу, визначити їх роль та обсяг обов'язків. Соціальні педагоги мають бути ключовими особами у попередженні ЕН у школі, відповідно, їм необхідне підвищення кваліфікації у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Меллібруда С. Обличчя насильства. Матеріали з проблеми попередження домашнього насильства / С. Меллібруда. – Київ, 2000. – С. 2–9.
2. Про стан, проблеми та основні завдання діяльності психологічної служби на 2011/2012 навчальний рік: Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 липня 2011 р. № 1/9-562.

Ростислав Даниляк,
канд. філос. н., доцент,
ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника»

АТРИБУТИЗАЦІЯ НАСИЛЬСТВА

Розглянуто процес набуття насильством статусу атрибута міжлюдської взаємодії. Зроблено висновок про самоусунення індивіда від боротьби з насильством як наслідок такого процесу.

Rostyslav Danyliak

VIOLENCE AS AN ATTRIBUTE OF HUMAN BEHAVIOUR

The article explains how the violence acquire the status of an attribute of interpersonal interaction. It concludes that as a result, an individual withdraws him/herself from combating violence.

Загальновідомою є теза, що насильство породжує насильство. Переважно вона тлумачиться з огляду на часту схильність сторони, яка зазнала насильства, взяти реванш або ж помститися суб'єкту насильницької дії. Незважаючи на час, що минає між виникненням почуття помсти, та можливим актом її реалізації, таку спадкоємність насильства можна було б назвати безпосередньою.

Більш складною, але теж в цілому закономірною, навіть в очах носія буденної свідомості, є така реакція об'єкта насильства, яка полягає у спробі самому набути статусу суб'єкта шляхом насильницьких дій, спрямованих не на того, від кого він зазнав зла, а на будь-який інший (наприклад, залежний в дечому) об'єкт. Принаймні, психологи часто зазначають, що дитина, яка страждає від насильства у сім'ї, з високою ймовірністю сама його чинитиме стосовно власного подружнього партнера або нащадків у майбутньому. Навіть беручи до уваги, що згаданий часовий проміжок не є обов'язковим (до прикладу, у випадку агресивного до однопітків школяра-жертви батьківського насильства), назвемо таку спадкоємність насильства опосередкованою.

Про обидві форми спадкоємності насильства можна також сказати, що вони експліцитні, тобто, є очевидними як для спеціаліста, так і для випадкового спонтанного спостерігача. Слід, однак, також вести мову про імпліцитну форму спадкоємності насильства, яка знаходить вияв не у діяльності індивіда, а, радше, у його бездіяльності. Йдеться про те, що об'єкт насильства, переживаючи його неодноразово, з часом схильний розглядати це зло як належне, як необхідний та неминучий атрибут життя загалом і міжлюдської взаємодії зокрема.

Така атрибутизація насильства та, ширше кажучи, зла, має своїми наслідками наступні: по-перше, насильство, що вчиняє суб'єкт або ж спостерігає сторонній, перестає мати суттєве моральне навантаження на совість, викликати почуття вини та сорому у першого та праведного обурення, жалю чи співчуття до об'єкта насильства у другого; по-друге, атрибутизація насильства обертається його тривіалізацією та навіть традиціоналізацією, внаслідок чого людина, що виявляє бажання й готовність не вчиняти насильства (наприклад, не застосовувати тілесних покарань у виховному процесі власних дітей) або протистояти йому як суспільному явищу (як-от, виступати із законодавчими ініціативами, спрямованими супроти екзекуцій у системі освіти), в очах спільноти постає, щонайменше, як дивакувата, а то й в якості ворожого елемента, який «розхитує підвалини»; по-третє, за умов атрибутизації насильства та, особливо, у контексті суспільного конформізму, людина схильна, принаймні, не діяти супроти зла (за принципом: «проти природи (системи) не підеш»), а часто й підтримувати його як «національну» (чи станову) традицію.

Звісно, що потрібно брати до уваги суспільні зміни, які мали та мають місце. Адже, до прикладу, тілесні покарання у школі Західної цивілізації, очевидно, втратили свою легітимність. Однак, складність та багатоманітність форм насильства, його здатність змінюватися зі змінами людської спільноти, на нашу думку, не дають підстав для оптимізму: замість одних форм насильства зазнають атрибутизації інші. Зокрема, для сучасного українського суспільства, на нашу думку, характерною є тенденція до атрибутизації корупції, яка є актом насильства, як би це не дивно звучало, для обох її сторін-учасників. Суб'єкт корупційної дії схильний розглядати себе як змушеного (примушеного) до неї, об'єкт, натомість, змушений (примушений) діяти не за власною волею, а за волею суб'єкта. Повсюдність корупції в сучасному українському суспільстві у багатьох викликає думку про її «природність», «неминучість» тощо, а спроби (чи, радше, декларації) її подолання, – невіру, а то й відверте глузування.

Як наслідок, чи варто дивуватися цинічності молодих українських громадян, які з раннього дитинства проходять таку «школу життя», особливо беручи до уваги, що предметом корупційних дій їхньої референтної групи (батьків, вихователів, вчителів) є часто блага самих дітей (успішні оцінки, кращі умови тощо). Годі додавати, що отримання блага у цьому випадку слугує чи не найкращим підкріпленням думки не тільки про доречність корупції, але й про її потрібність та корисність. Навіть, якщо всупереч фактам припустити, що батьки безпосередньо не змушують власних дітей до корупційних дій (тобто, експліцитна спадкоємність насильства не має місця), їхня власна поведінка опосередковано сприяє виробленню толерантності до корупції та, у перспективі, до імпліцитної спадкоємності такої форми насильства, а, отже, до атрибутизації корупції (з усіма наслідками, про які йшла мова вище).

Ірина Жаркова,

канд. пед. н., доцент,
Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЩОДО ДОТРИМАННЯ ПРАВ ДИТИНИ

У статті розглянуто загальні засади організації роботи вчителя початкової школи з батьками молодших школярів щодо дотримання прав дитини; окреслено заходи, спрямовані на підвищення правової та психолого-педагогічної культури батьків.

Iryna Zharkova

ORGANIZATION OF WORK WITH PARENTS OF ELEMENTARY SCHOOL CHILDREN TO RESPECT CHILDREN'S RIGHTS

The article examines the general principles of organization of the elementary school teacher's work on children's rights with parents. The measures of improving parents' legal, psychological and pedagogic culture are outlined.

Дитина приходить у цей світ безпомічною і беззахисною. Її життя, здоров'я, майбутнє повністю залежать від миру на Землі, від батьків, від дій та вчинків інших дорослих людей. Дитина вірить у їхню любов та добре ставлення і сподівається на їхній захист.